

ਪਰਦੇਸ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)

VOL- 14 No. 338 January 15, 2020

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

E-mail : info@pardestimes.com

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਂਸਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

Ph 510-938-7771

Ph 530-315-1020

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਾਦਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਮਾਜ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ - ਇੱਲਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਐਮਾਜ਼ਨ ਡਾਟ ਕਾਮ ਵੱਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਰਤ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਜਿਸਭਾਵ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾਹਿ ਅੰਵੇਨਿਊ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਲਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਾਜ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਪਿੰਗ ਵੈਖਾਈਟ ਹੈ, ਵੱਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੇ ਟੋਈਲਟ ਮੈਟ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲ੍ਹੰਧਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਣੇ

ਉਤਪਾਦ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੋਈਲਟ ਮੈਟ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਘੋਰ ਨਿਰਾਦਰ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਮਾਜ਼ਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਢੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਪਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਾ 295 ਏਂ ਤੇ ਆਈਪੀਐਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਐਮਾਜ਼ਨ ਉਤਪਾਦ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਐਮਾਜ਼ਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫਲਟ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰੋ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਆਨਲਾਈਨ ਵਸਤਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ 'ਐਮਾਜ਼ਨ' ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੇਵਿੰਡ ਸਿੰਘ ਲੰਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਨਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ।

Certified Insurance Agent

Gurdawar Singh Mann

Mann Insurance Brokers Inc.

4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Global Green INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੋਰੇਂਸ ਕਾਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh

Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

Auto • Home • Life • Health • Business • Commercial

PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023

www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਆਸੀਂ ਨਵੇਂ: ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਗਿਣਤੀ

ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗਾ ਕੇਡ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 2020 ਦੀ ਨੁਮਾਇਦਿਆਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕੋਡਿੰਗ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੱਖਰੀ ਕੋਡਿੰਗ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪੇਟ ਕੀਤਾ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਓਰੰਗਵਾਲੇ 'ਚ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗੰਬੂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੰਬੂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੇਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ 'ਵੂਈਟ ਪਾਵਰ' ਸਥਦ ਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਪ੍ਰੋਅ ਨਾਲ ਪੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਅਮੀ ਬੇਰਾ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਹੋਰ ਕਰਾਈਮ' ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗੰਬੂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਡਿੱਪਲ ਕੌਰ ਭੁਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਸੰਬਰ 2019 'ਚ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ 10-12 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਬੀ ਦੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸਰਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੋਣ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹਰਕਤ ਕਦੇ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਨਾਸਮਝ ਹੈ।

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# 0F22244

Bus: 650-326-0660, Cell: 408-829-6284

988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਰਾਫ਼ਲੂਜ਼ੀ ਸਟੇਅਮ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,
ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ | ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ | ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦਫ਼ਤਰ | ਫਰਿਜ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ
44790 S. Grimmer Blvd. # 204 Fremont, CA 94538 | 510-657-6444 | 37-18-73rd St. Ste 401 Jackson Height. NY 11372 | 718-533-8444 | 2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 | 916-372-4488
4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh

Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

Auto • Home • Life • Health • Business • Commercial

PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023

www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.

ਸਾਡ

ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਮਸਲਾ: ਖੜਕ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਯੋਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਕਾਰ ਅਹਿਮਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਜਾਂਚਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2:1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜ਼ਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਅੱਜਕੱਲੂ 'ਐਮੀਲੋਇਡੋਸਿਸ' ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀਤੜ, ਦਬਈ ਵਿਖੇ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਖੜਕ ਹੈ।

ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੇ 1999 ਵਿਚ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ਼ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਕੇ ਰਾਜਭਾਗ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ 2 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 15 ਦਸੰਬਰ, 2007 ਦਰਮਿਆਨ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਸੰਬਰ 2013 ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਵਾਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਯੋਹ ਦੀ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਇਫ਼ਾਂਡਰ ਮੁਹੰਮਦ ਚੌਥੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਮਹਾਰੋਂ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਤਹਿਲਕ ਮੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 2014 ਨੂੰ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਐਲਾਨਿਆ। ਗ੍ਰਾਹੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਉਚਿ ਕੋਟੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਮਾਰਚ 2016 ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 19 ਨਵੰਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਤੇ 17 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਸੁਆਲ ਹੈ: ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰੇਗੀ? ਇਹ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਜਨਰਲ ਬਾਜ਼ਵਾ ਦੀ ਫੌਜ ਕੀ ਰੁਖ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕਤ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ।

ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਜਨਰਲ ਅਯਥ ਖਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਧਾਈ ਗਈ, ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ 8 ਸਾਲ ਮੁਖੀ ਰਹੇ। ਅਯਥ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਦੁਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਜਦੋਂ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਗੁਲਮ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਅਯਥ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪਦ ਸਹੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਿਕੰਦਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੇ 7

ਅਕਤੂਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਨਰਲ ਮੁਹੰਮਦ ਅਯਥ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। 28 ਅਕਤੂਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਆਯਥ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਦਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਜਨਰਲ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਾ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸੰਵਰ 1966 ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੇ।

ਅਯਥ ਖਾਨ ਦੀ ਵਿਗਤਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਜਨਰਲ ਯਾਹੀਆ ਖਾਨ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 1969 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ

ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਨੇ 1997 'ਚ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 1998 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਕਰਮਾਂਤ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਕਾਬਿਲ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਪਖਤੂਨ ਜਰਨੈਲ ਅਲੀ ਕੁਲੀ ਖਾਨ ਤੇ ਜਨਰਲ ਖਾਲਿਦ ਨਵਾਜ਼ ਖਾਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਕੱਟ ਕੇ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੂੰ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਨੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ਼ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਪਦ ਨਾ ਤਿਆਗਿਆ ਅਤੇ

ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਹੁਦਾਈ ਦੀ ਬਣ੍ਹ ਪਾਂਧੀ ਵਿਖੇ।

ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ

ਭਲਾਈ ਟਰਸਟ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਫਿਲੈਂਸ ਬਜਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ।

ਫੌਜ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਭੱਤੇ ਵੀ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਮਰ ਜਾਵੇਦ ਬਾਜ਼ਵਾ ਵੱਲੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲੀ ਛੁੱਬਦੀ ਕਿਸਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ ਸਾਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਚਫ਼ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੀ ਫੌਜ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਜਿਉ ਹੀ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਜਨਰਲ ਬਾਜ਼ਵਾ ਤੁਰੰਤ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ 9 ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ੀ, ਆਈਐਸਆਈ ਨੇ ਸਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਢੁੱਢੋਂਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਖੋਰ ਨਹੀਂ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਫੌਜ ਨੇ ਰਾਜ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਲਾਇਆ, ਜ਼ਲਮ ਵੀ ਢਾਹੇ। ਜਨਰਲ ਯਾਹੀਆ ਖਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ 1969 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1971 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਲੁਟੀ ਗਈ, ਕਲੋਆਮ ਤੇ ਲੁਟ-ਖਸੁਟ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਤਹਾਨ ਨਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਉਤੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗ ਲਤਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਲੱਖਾਂ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲਈ। ਦੇਖਣਾ, ਕਿਤੇ ਫੇਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿਗਤ ਨਾ ਜਾਏ! ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ- 'ਜੇ ਬੀਤੀ ਸੋ ਬੀਤੀ ਅੱਗੇ ਸੰਭਲ ਚਲੋ ਨੰਦ ਲਾਲਾ'।

ਵਾਗਡੇਰ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। 1971 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਜ਼ਲਦਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੇ ਨੇ ਬੇਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਕੀਤੀ। ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਨੇ 5 ਜੁਲਾਈ, 1977 ਨੂੰ ਭੁੱਟੇ ਨੂੰ ਲੱਭੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1979 ਨੂੰ ਭੁੱਟੇ ਨੂੰ ਫੌਜ ਸੰਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1988 ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੀਆਂ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ਼ ਨੇ ਉਚਿ ਕੋਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸੀਨੀਅਰ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਨਰਲ ਵਹੀਦ ਕਾਕਤ ਨੂੰ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਸਤੇ ਚੁਣਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਨਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ

ਕਰਕੇ ਬਥੇਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਫੌਜ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਨਿਵੇਕੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ। ਲੇਖਕਾ ਆਇਸਾ ਸਿੰਦੀਕੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੌਜ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ, ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਉਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 12% ਹਿੱਸਾ ਫੌਜ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 59% ਖੇਤੀਬੇਗ ਹੈ। ਫੌਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ, ਕਾਰਖਾਨੇ, ਖੰਡ ਮਿਲਾਂ ਆਦਿ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਨਰੈਲਾਂ ਨੇ 150 ਤੋਂ 400 ਮਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਰਕਮ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਫੌਜ ਨੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਦਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਫੌਜੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਸ਼ਾਹੀਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਬਾਹਰੀਆ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਆਈਐਸਆਈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗ ਲਤਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਲੱਖਾਂ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲਈ। ਦੇਖਣਾ, ਕਿਤੇ ਫੇਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿਗਤ ਨਾ ਜਾਏ! ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ- 'ਜੇ ਬੀਤੀ ਸੋ ਬੀਤੀ ਅੱਗੇ ਸੰਭਲ ਚਲੋ ਨੰਦ ਲਾਲਾ'।

ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦ

'ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੈਟਰ' ਫਰਿਜ਼ਨੇ ਵਿਖੇ ਰਵਾਇਤੀ ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੇ (ਕੁਲਵੰਡ ਧਾਲੀਆਂ / ਨੀਟਾ ਮਾਫ਼ੀਕੇ): ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਲ-ਮਿਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ 'ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਡੀਓ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.' ਵੱਲ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ 'ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੈਟਰ, ਫਰਿਜ਼ਨੇ' ਵਿਖੇ ਪੁਰੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਵ-ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵ-ਵਿਆਹਿਆ ਜੋਡਿਆ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਣਕਾਂ ਲਾਈਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੱਗੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਦਾ ਸੋਕ ਅਤੇ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਨਿੱਖ ਸਭ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਲਈ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੰਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਨੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਗੀਤ, ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਪਾਏ। ਬੱਚਿਆ ਵੱਲ ਵੀ ਸਟੇਜ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮਹੌਲ ਇਕ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੈਟਰ, ਫਰਿਜ਼ਨੇ' ਵਿਖੇ ਪੁਰੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਵ-ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਡੇ ਐਂਡ ਨਾਈਟ ਵੀਡੀਓ' ਦੇ ਪਰਮਜ਼ਿਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਫਰੀ ਫੋਟੋ ਬੁਥ ਵੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਲੋਕ ਰਲ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਲਈ ਸੁਆਦਿਸ਼ ਪਕੋਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ, ਗੁਰਿ, ਰਿਉਤੀਆ, ਮੁੰਗਫਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਿਅਈਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਚਾਲਨ ਰਾਜਕਰਨਵੀਰ ਅਤੇ ਜੋਤੇ ਰਣਜੀਤ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ

ਸ. ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਡੀਓ ਦੀ ਟੀਮ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵਰਨਾਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ਕ ਅਧਿਨਿਕਤਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਮੁੱਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤ ਸਮੁੱਦਰ ਪਾਰ ਆ ਅਧਿਨਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀਤੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਵੀਆਂ ਜਤ੍ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਲੋਹੜੀ ਸਮਾਗਮ 'ਸਹਾਇਤਾ ਲੋਹੜੀ 2020' ਫਰੀਮਾਂਟ 'ਚ 19 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਐੱਸ.ਐਸ.ਕੋ.ਭੋਰਾ) - ਉਤੋਂ ਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਲੋਡਵੰਡਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਨਿਆਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਯਤੀਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਆਪਣਾ ਸਲਾਨਾ ਸਹਾਇਤਾ ਲੋਹੜੀ ਸਮਾਗਮ 'ਸਹਾਇਤਾ ਲੋਹੜੀ 2020' ਮਿਤੀ 19 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਬਾਲਰੂਮ 4100 ਪਰਿਆਲਟਾ ਬੁਲੇਵਾਰਡ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸੀਮੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ

ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤੋਹਡੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਗੀਤ ਸੰਗਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫੰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਮਦਦ ਇਕਤਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਕ ਮਨੋ-ਜਨਨਾਂਦਾਇਕ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੁਚੇਤ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਫੜਕਰ

ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਲੋਖੇ ਜੀਵਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਡਾ. ਹਰਕੇਸ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਬੱਚੀਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬੇਨੀਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੁਰੂ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨਾਲ ਫੜਕਰ 510-303-4135 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਸਿਖਿਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਕੇ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਚੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨਿਵੇਂ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟ੍ਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਖਜਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੌਝਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟ੍ਟ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁੱਕਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ

ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਟ੍ਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਤ੍ਰ ਅਕਸ ਲਈ ਸਿੰਘ ਤੱਤ ਉੱਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਬਿੱਟ੍ਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਅਮ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਦੁਧੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਤ ਉਤੇ ਕਾਰਨ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬਣਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਮ ਵਰਕਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸਿਪ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯਾਤ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਰਕਰ ਦੀ ਸਾਡੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰ ਭਵਨ 'ਚ ਅਤਿ-ਆਨੁਕੂਲ ਇਲਾਵਾ ਗੁਆਂਦੀ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਵਿਗਤੇ ਸਬੰਧ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੋਮੋਂ ਚੁਪੈ ਪਾਰਿਸ਼ਾਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੌਜੂਦਾ ਸੋਮੋਂ ਚੁਪੈ ਪਾਰਿਸ਼ਾਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਮ ਵਰਕਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸਿਪ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯਾਤ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਰਕਰ ਦੀ ਸਾਡੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਦੂਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਟਕੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅੱਗੇ ਵੱਡਾ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ 8 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਪਗ 800 ਸਮਰਥਕਾਂ 'ਤੇ ਐਂਡਾਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵੀ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਆਂ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਲਈ ਉਹ ਵੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹੀਕੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਣ। ਉਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਹੈ। ਓਧਰ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਢਲਾ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੀ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਾਤੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਾਸਤੇ 96 ਲੱਖ ਖਪਤਕਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮਝੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਰਜ਼ਗੀ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਰਜ਼ਗੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਛਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਰਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਅਗਲੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਤਕ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋੜ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਦੱਸੇਗਾ ਕੀ? ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵੱਲ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦਾ ਲਗਪਗ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏਦੀ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇਜ਼ ਕਰੇਗੀ। ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਡੈਮ ਤੇ ਪਲਾਂਟ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਕਿਉਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਕਾਂਟੋਂ ਕਲੋਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛਾਇਦਾ ਮਿਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਿੱਜੀ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਨਿਕਲੇ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਰਾਰ ਹੀ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾਂ ਬੋੜ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬੋੜ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.

Editor in Chief & Publisher

e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)

Ranjit Kandola ,Managing Editor

530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram Joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੇਲਾਂ

ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਜੇਐਨਯੂ) ਵਿਖੇ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਗੰਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਹੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਝਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 70 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਅੱਠ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੈਣਿਗੀਆਂ ਅਤੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ, ਸਿਹਤ, ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ, ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੱਡੇਗੀ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰਨ ਦੌੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤੀਸਰੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਸਰਗਰਮ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਨੁਹਰ ਹੈ।

ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 2015 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ 2014 ਵਿਚ ਮੌਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਭਾਜਪਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 70 ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ। ਕੰਗਰਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਖਾਲੀ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 67 ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਤੀਸਿਗੜ੍ਹ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੰਗਰਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਦੋਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਏ।

ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਲੱਗ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿਛੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਥਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੰਦੇਬਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤੱਬੀਦੀ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਧ ਸੈਨੀਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਪੰਜ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਸੁਬਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਤ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੁਸਰਾ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੌਦੀ ਸ਼ਾਹ ਜੋੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਧਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਉਤੇ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਜੋੜ੍ਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋੜ੍ਹ ਕੇ ਪੈਂਤੜਾ ਦੇ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਭਾਜਪਾ, ਆਪ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੱਗ ਸਾਰੇ ਦ

ਕੀ ਭਾਜ਼ਾ ਯੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਾਲਤ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਵਾਲੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਆਪਣੇ ਦਮ ਉੱਤੇ 2022 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੌਣ ਲੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੱਤਲ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨਹੀਂ, ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀਆਂ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਿਆਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਜੋਂਟ ਸਿੱਖਾਂ) ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਸਖ਼ਾਨੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਓਪਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣੀਆਂ ਪਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। 2016 ਵਿਚ ਆਰਐਸਐਸ ਦੁਆਰਾ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬੱਕੀਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਬਾਰੇ 'ਅਉਟਲੱਕ' ਵਿਚ ਛੱਪੀ ਨੇਹਾ ਦੀਕਸਤ ਦੀ ਲਿਖਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤਾਲਾ ਵਿਜ਼ ਬਣੀ ਅੰਦੀ ਸੰਸਾ ਦਾ ਕਿਰਤ ਹੈ।

ਸਿਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ
 ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅੱਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼
 ਹੋਏ ਲੀਡਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼
 ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ
 ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿਚਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ
 ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਦਾਗੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੰਹਿੰਦਰ
 ਮੌਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਚੁਣਾਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ
 ਕੀਤੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ 312 ਸਿੱਖਾਂ
 ਦੇ ਨਾਮ 'ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ' ਵਿੱਚੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
 ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਕ ਦੀ ਨਿਗ੍ਰਾ ਨਾਲ
 ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ 8 ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ

ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਗਲਾਂਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਰੋਤਪਤੀ ਸਿੱਖ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਮਲਿਕ 1985 ਵਿਚ ਹੋਏ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਕਨਿਸ਼ਕ ਕਾਂਡ ਦਾ ਸੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਜ਼, ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਲਿਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਦੇ ਗਰਮ ਖਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਸੰਸੀਆਂ ਦਾ ਜਾਸ਼ਨ ਆਖਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੁਕਾਨਾਂ ਲਗਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਾਡਲ ਤੋਤਨ ਵਾਲਾ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਖੰਨਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਲੀਡਰ ਸੀ। ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਸ਼ੇਵਕ ਸੰਘ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਮੌਹਰੀ ਸਨ। ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ

ਕਲੋਨੀ
ਭਾਜਪਾ
ਆਰਐਸ
ਨੇਤਾਵਾਂ
ਹੁਣ ਤਿੰਡਾ
ਅੰਗਜ਼ਨੀ, ਟੈ
ਬੋਹ
ਮਾਮਲਿਆਂ
ਅੰਜਾਮ ਦਿ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
ਨਾਂ ਰਾਮ ਨੂ
ਜੈਨ ਦਾ ਹੈ
1980 ਦੀ

ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦਾ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮਾਜ-ਉਲ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ- “ਕਤਲੇਅਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਤਕਾ ਕੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਨਾ।”

1991 ਵਿਚ ਪੀਲੀਭੀਤ (ਯੂਪੀ) ਵਿਚ ਭਾਜਪਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਸਿੱਖ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ 10 ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਆਖ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੌਦੀ ਨੇ ਕੱਛ ਅਤੇ ਭੁੱਜ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਣ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰ ਹੁਣ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਡਕਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਨੇਕ ਸਿੱਖ ਬ੍ਰਾਹਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਡਰ ਮਨੁੰਦੇ
ਹਨ ਕਿ ਆਰਾਂਸਾਂਸ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੜ੍ਹ ਧਰਮ ਵਿਚ
ਜ਼ਜਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ
ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਾਂਸਾਂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ
ਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ
ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ
ਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਲੜੀਆਂ ਲਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ
(ਸੜਾ 6 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ਼ ਫੌਰਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦਹਿਸਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਿੰਟਾ ਕੈਂਕਣਾ ਕਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਗੈਰਰਵਾਇਤੀ ਤੇ ਗੈਰਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੁਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੇ ਲੁਕਵੀ ਹਮਾਇਤ ਰਾਹੀਂ ਅੰਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਇਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਸੂਬੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਹਿ ਮੰਡਰਾਲੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਉਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਫਰਜ਼ਾਂ, ਭਾਵ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਚ ਤੇ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇਹ ਗੈਰਮਾਮੂਲੀ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਆਮ ਵਤੀਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ; ਤੇ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਸ ਜਹਿਰੀਅਤ ਨੂੰ ਬਲਕਣਾ ਸ਼ਾਤ ਅੱਖਾਂ ਹੋ ਜਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਅਦਾਰਾ, ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ
ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਸਨ ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ
ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ
ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਠੋੜ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੱਤਕਾਈਆਂ ਲਈ ਤੇ
ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਪਤੀ ਲਈ
ਆਸਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਇੰਝ ਟੁੱਟ ਜਾਣ
ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦਾ
ਡਰ-ਭੈਅ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨਾਲ
ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਉਡ-ਪੁੱਡ
ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ
ਸਥੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੇ। ਉਡ, ਮਸਲਾ
ਸੰਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅੰਦਰ ਵਧੀਆ ਅਫਸਰ
ਚਣਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ
ਪੂਰੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ
ਤੁ-ਸ-ਤੁ ਗੋ ਸਕਵ ਅਤੇ ਜੰਗਾ ਪਸਾਸਨ ਦੇਣ।

ਪੰਜਾਬ ਮਾਂਗ ਦੀ ਨੰਬਤ ਕਿਵੇਂ ਆਈ?

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪਹੁੰਚ ਹੋਰ ਨਿੱਘਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਘਾਰ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ? ਮੱਧ-1960ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਸ਼ਬਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਖਾਸਕਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਣਾਲੈਨਿਆ ਮਕਸਦ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਰੇ (ਪੁਲਿਸ) ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੁਕਮਤ ਦੀ ਥਾਂ ਹਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੇ।

ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ
ਦੀਆਂ ਨਿਯਕਤੀਆਂ,
ਤਬਾਦਲੇ, ਇਨਾਮ ਤੋਂ
ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ
ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਇਆ
ਗਿਆ। ਸਿਆਸੀ
ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਹਥਕੰਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ
ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ
ਦਿਆਨਤਦਾਰ
ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਖੰਜੇ ਲਾ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜ ਕੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਵੰਜੇ ਦਹਿਸਤੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੱਸਾ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗੱਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦਾਖਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਝਾਈ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸਤਗਰਦੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਲੋਚੀਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤੀਸਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਡੀਸ਼ਾਤ ਬਿਗਨ ਅਤੇ ਝਾਤਬੰਡ ਸਥਿਆਂ ਦੀਆਂ

A photograph showing a group of approximately 15-20 people, mostly men in uniform, gathered around a body lying face down on a grassy field. The scene appears to be a crime or accident site. In the foreground, two men in uniforms are visible; one is looking down at the body, while the other stands nearby. The background shows more people standing behind a rope or fence line.

ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਭੁਗਿਕਾਵਾਂ ਸਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਤਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਉਭਾਰ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਾਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਮਾਂ ਪੈ ਕੇ ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚੋ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੈਰਰਵਾਇਡੀ ਤੇ ਗੈਰਰਵਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਲਏ ਗਏ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਆਖੀਏ ਤਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਖਾਤਮਿਆਂ ਤੇ ਤੰਬਿਸ਼ਤਾਵੀਆਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਾਨ ਬਣਾ ਸਰ ਹੋ

ਬੜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ

ਡਾ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1919 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਇਲਟ ਰੈਗਨਿਲਡ ਡੈਨੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਉਡਣ ਖਟੋਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1839 ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੀਆਨ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵੇਨਿਸ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਗੁਬਾਇਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1946 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਉਡਣ ਖਟੋਲ ਲਈ ਡਰੋਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਤਾਮਾ ਅਬਰਾਹਮ ਕ੍ਰੀਮ (ਜਹਾਜ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ) ਸੀ ਜੋ ਬਣਦਾਦ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ 1951 ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਡਰੋਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1970 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਵੀਨਤਮ ਡਰੋਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

ਮਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਕੀ ਸੈਥਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਉਡਣ ਖਟੋਲ ਜਾਂ ਵਹੀਕਲ ਲਈ ਡਰੋਨ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਰਹਿਤ ਮਸੀਨ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: (1) ਡਰੋਨ (2) ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਦਰਅਸਲ, ਡਰੋਨ ਇਕ ਮਾਨਵ ਰਹਿਤ ਰੋਬੋਟਿਕ ਮਸੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਆਧੁਨਿਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਇਸ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਯੰਤਰਾਂ, ਚਿੱਪਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰੀ-ਕ੍ਰਿਡ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਡਰੋਨ ਬਣ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਡ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਉਡਾਰੂ ਮਸੀਨ, ਗਿਬਲ (ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲਈ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ) ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈੱਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੈਮਰੇ ਆਦਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਚਿਹਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਫਰਾਰੇਡ ਕੈਮਰੇ, ਜੀਪੀਐਸ (ਗਲੋਬਲ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ) ਅਤੇ ਲੋਜ਼ਰ ਤਕਨੀਕਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਡਰੋਨ ਘਰੇਲੂ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਡਰੋਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲ ਪਦਾਰਥ ਉਚਤਮ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਿਸਰਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਲਕੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਿਵੇਂ

ਪਲਾਸਟਿਕ, ਫਾਈਬਰਗਲਾਸ, ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਤੇ ਨੈਨੋਕਾਰਬਨ-ਫਾਈਬਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਘੱਟ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ ਤਕ ਉਡਾਣ ਭਰ ਸਕੇ। ਹਵਾ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਵਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਕੰਪਨ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਬਣਤਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਡਰੋਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ ਤਕ ਉਡਾਣ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡਰੋਨ ਨੂੰ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਰੰਗ ਨੂੰ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਬਣਤਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਡਰੋਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ ਤਕ ਉਡਾਣ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਜੀਪੀਐਸ ਅਤੇ ਗਲੋਨਾਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਡਰੋਨ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਡਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਡਰੋਨ ਤਕ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਮੈਵਿਕ ਏਅਰ ਕਿਸਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਫਿੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਵੇਚਾਲਿਤ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਹਾਲਤ (ਜਿਵੇਂ ਬੈਟਰੀ ਦੀ ਉਰਜਾ ਘੱਟ ਹੋਣ, ਕੰਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਿਗਨਲ ਟੁੱਟਾਂ ਵੇਲੇ) 'ਚ ਇਹ ਵਾਪਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਤਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਸਟੀਕ

ਪਕਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਡਰੋਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈੱਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ

ਅਜਿਹੇ ਸੈੱਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕ (ਵਾਈਰਲੈਸ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ) ਅਤੇ ਐਟੀਨਾ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਤ੍ਰੈ-ਆਯਾਮੀ (3-ਡੀ) ਚਿੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੇਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਭਾਵੀ ਟੈਕਰ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਣ ਹੈ। ਮੈਵਿਕ 2 ਪ੍ਰੋ ਅਤੇ ਮੈਵਿਕ 2 ਜੂਮ ਡਰੋਨਾਂ 'ਚ ਛੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵਸਤਾਂ (ਟਾਰਗੈਟ) ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੈੱਸਰ ਅਤੇ ਕੈਮਰੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਜਿਹਾ ਡਰੋਨ ਸਭ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਉਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਰੋਸਕੋਪ ਯੰਤਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਡਰੋਨ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਧਨ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਅਤੇ ਉਤਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੰਤਰ ਡਰੋਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਉਡਾਣ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੈਵੀਗੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਡਾਣ ਕੰਟਰੋਲਰ ਹੀ ਡਰੋਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਾਇਰੋਸਕੋਪ ਡਰੋਨ ਦੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਥ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲਰ ਤਕ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰੋਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹੋਰੇ, ਪੀਲੇ ਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਕਾਸੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਂਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਰੋਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਉਡਾਣ ਕੰਟਰੋਲਰ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਗਤੀ ਕੰਟਰੋਲਰ ਹੀ ਪ੍ਰੈਪੈਲਰ ਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਕਲੁਂ ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ ਦੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿਚ 'ਨੋ ਫਲਾਈ ਜ਼ੋਨ' ਨਾਮਕ ਵਿਸੋਸ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਐਂਡਪੀਵੀ ਤਕਨੀਕ ਵਾਲੇ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੈਡਿੱਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਵੱਧੀਵੀ ਤਕਨੀਕ ਕਾਰਨ ਹੀ ਡਰੋਨ ਜੰਗਲਾਂ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਉਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਡਰੋਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਬੇਤਾਰ (ਵਾਈਰਲੈਸ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ) ਅਤੇ ਸੂਫ਼ਲਾਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤਕ ਆਪਣੇ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜਦੇ ਹਨ।

ਪਕਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਡਰੋਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈੱਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕ (ਵਾਈਰਲੈਸ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ) ਅਤੇ ਸੂਫ਼ਲਾਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤਕ ਆਪਣੇ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਤ੍ਰੈ-ਆਯਾਮੀ (3-ਡੀ) ਚਿੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੇਧਦਾ ਹੈ। ਮੈਵਿਕ 2 ਪ੍ਰੋ ਅਤੇ ਮੈਵਿਕ 2 ਜੂਮ ਡਰੋਨਾਂ 'ਚ ਛੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵਸਤਾਂ (ਟਾਰਗੈਟ) ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੈੱਸਰ ਅਤੇ ਕੈਮਰੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਜਿਹਾ ਡਰੋਨ ਸਭ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਉਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਰੋਸਕੋਪ ਯੰਤਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਡਰੋਨ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਧਨ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਅਤੇ ਉਤਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੰਤਰ ਡਰੋ

ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਬੇਅਰਥ

ਬਾਰਤ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਵਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਯੂਨਾਨ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਗਏ ਪਰਵਾਸੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਕਮਜ਼ੂਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਿਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ— ਪੂਜ਼ੀਵਾਦੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਮਿਸ਼ਨਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼। ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਿਥੇ 1917 ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਕੰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

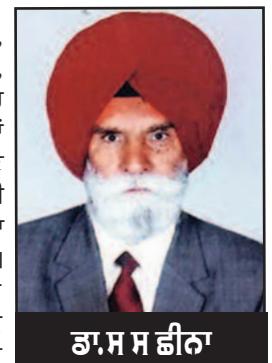
ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੂਸ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਗੜੀਬੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਿਆ ਸਗੋਂ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੁਲਾਤ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੂਸ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਝ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਬਣੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ

ਵਕਤ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ ਆਦਿ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਹੈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਉਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਮੁਫ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਬਣਿਆ ਪਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਈਵੈਟ ਫੰਡ, ਪੈਨਸ਼ਨ, ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ, ਬੁਦਧਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਈਵੈਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਲ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੈਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਮੈਡੀਕਲ

ਡਾ. ਸ. ਮ. ਛਿੰਨਾ

ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੱਧਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗੋਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1991 ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਕ ਵੱਜੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾ ਲਈ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪੱਧਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਅਫ਼ਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਉਸੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ

ਬੀਮਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੀਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਬੀਮਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫੰਡ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੀਮਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਚੀਨ 1949 ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਅਫ਼ਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸੀ ਪਰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਮਹਾਨ ਕੁਂਤੀਕਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਦਸੰਬਰ 1899 ਨੂੰ ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੂਹੜ ਸਿੰਘ ਸਨ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਸੁਨਾਮ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸ

ਘਰ-ਬਾਰ ਵੇਚ ਕੇ ਮੌਤ ਪ੍ਰਹੀਦਲ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦ

ਜਦ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੰਗੁ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਕਰ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਟਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੁਥੇ ਦੇ ਰਸੋਈਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣੇ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਮਲੇਸ਼ਾਂ (ਮੁਗਲਾਂ) ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਗੁਰੀਬਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਅਤੇ ਜ਼ਮਲ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਖਾਣਾ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 70 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ਰਗ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਬੋਈ, ਭੋਲੀ ਜਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਮਾਯਸੀ ਦਾ ਕਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸੁਥੇ ਨੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਹਲਦੀ, ਬਦਾਮ, ਛੂਹਾਰੇ, ਫਟਕੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਾਹੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆ ਦੇਵੇ। ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਗਹਿਰਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ। ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜਾਂਦੇ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਘੂੱਪ ਹਨੋਰੇ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੁਥੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੁਬਲੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ

ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਉ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਉਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਰਸਤੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਬਲਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰਖਤ ਰਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। (ਇਹ ਦਰਖਤ ਗੁਰਦਾਰਾ ਠੰਦਾ ਬੁਰਜ ਉਸਾਰਨ ਵੇਲੇ ਵੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੀ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਉਠਦਾ ਪਰ ਗੰਗਾ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੰਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ

ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਅੱਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਲੱਕਡਹਾਰੇ ਕੋਲੇ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕਡ ਸਮੇਤ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੱਕਡਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਵੱਲੋਂ ਮੇਹਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿਰਾ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅੰਗੀਠਾ ਚਿਣ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵੇਂ ਗੁਪਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਉਠਦਾ ਪਰ ਗੰਗਾ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੰਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ

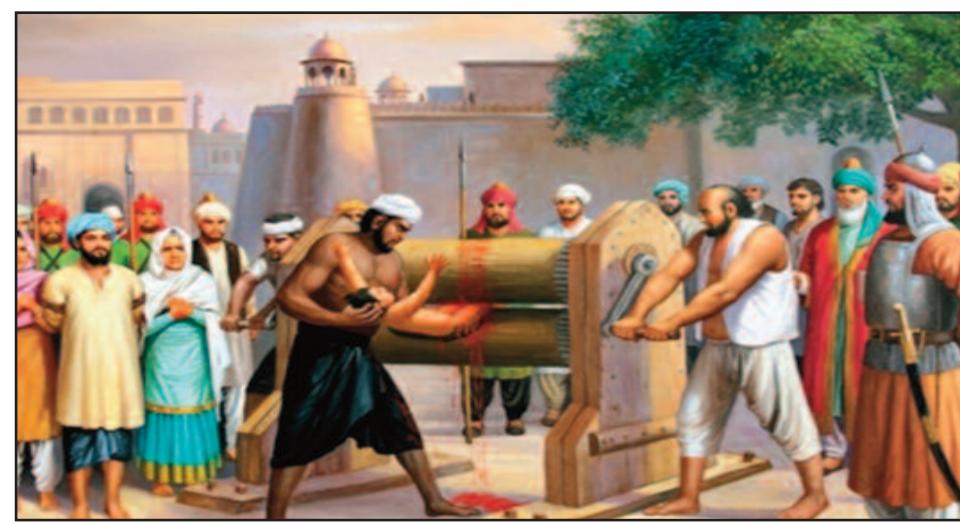
ਗੁਰੂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅੰਗੋਵਾਲੀਆ

ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਵਰਨਣੋਗੇ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਹਰਿ ਰਾਮ ਜਦੋਂ ਅਨੰਦ-ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਦ ਦਾ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਹਰਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਯੋਂਘ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਥੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਭਤਕ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚੇਰੀ-ਛਿੱਪੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੀ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੁਥੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਡਰਾਵੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿੱਦੇਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂ? ਇਹ ਸੁਣਿਆਂ ਹੀ ਸੁਥੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਤੱਤ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਰਹਿੰਦ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਦਿੱਡੋਰਾ ਪਿੱਟ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਦੀ ਮਾਤਾ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ 7 ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਰਡੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਧੋਏ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਲਾਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 7 ਸਾਲ ਸਪੁਤਰ ਨਾਹਾਇਣੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚ ਖੋਹ ਕੇ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਦੀ 70 ਸਾਲਾ ਮਾਤਾ ਪਾਂਨ ਲੱਘੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀਤ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਝਾਹ-झਾਹ ਕਰ ਉਠੇ। ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਬੀਬੀ ਭੋਈ ਦੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਥੇ ਨੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗਹਿਰੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਗਏ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ।

ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਛਿਣਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਹੀ ਪੈਸੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਜੂਝ ਕੇ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸੇ ਕਚਹਿਰੀ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਸਿਕਾਇਦ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ 'ਚ

ਸਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨ੍ਹਿਕ

ਸੰਨ 2005-2006, ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ: ਸਿੰਗੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਗਲੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਗੁਰ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ 997 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਟਾਟਾ ਮੋਟਰਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਤ੍ਰਿਣਾਮੁਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸੋਸਲਿਸਟ ਯੂਨਿਟੀ ਸੈਟਰ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਐਸਯੂਸੀਆਈ) ਤੇ ਹੋਰ ਖੱਬੇ ਪੱਥੀ ਗਰੁੱਪ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ, ਮੇਧਾ ਪਾਟੇਕਰ, ਅਪਰਨਾ ਸੇਨ, ਹੋਰ ਬੁਧੀਜੀਵੀ, ਚਿੱਤਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵੀ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਤੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਰਿਤ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ। 2008 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਟਾਟਾ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੀ ਸਫ਼ ਲਪੇਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2011 ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ 34 ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 2016-18: ਇਹ ਝਾਰਖੰਡ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਬਾਲ ਪਰਗਨਾ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1908 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੁਕਵਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗੈਰ-ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਬਾਲ ਪਰਗਨਾ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ 1855 ਦੇ ਸੰਬਾਲ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗੈਰ-ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ (ਅਨਦ ਅਨਕ) ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿ ਲੈਂਡ ਆਕਸਿਸ਼ਨ, ਰੀਹੈਬਲੀਟੇਸ਼ਨ ਅੰਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ (ਝਾਰਖੰਡ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਐਕਟ Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement (Jharkhand Amendment Act) ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੌਰਚੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ 'ਕਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ' ਕਿਹਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਦੇਲਨ ਚਲਾਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2018 ਵਿਚ 190000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਏ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਾਈ ਹੈ।

ਦਸੰਬਰ 2019: ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਹੁਣ ਹਰ ਚੌਕੀ) ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ' ਬਣਾਵੇਗੀ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮਚੰਦ ਸਾਮ ਹਾਂਂਗ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਐਲਾਨ

ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਨਾਤਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਦਿ ਵਿਲੇਜ਼ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ (ਰੈਗੂਲਿਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼) 1964 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰ ਨਿਗਮ (ਪੀਐਸਆਈਸੀ) ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਬੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਇਕ ਲੱਖ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਹਰ ਸਾਲ ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਭਾਗਧਾ ਸਰਕਾਰ (ਹੁਣ ਹਾਰ ਚੁੱਕੀ) ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਨਾਅਤਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2013 ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਸਾਨ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜੋ ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ
ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗਰਾਮ ਸਭਾ ਵੀ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ
ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣ
ਬਛਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ, ਭਾਵ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ
ਸਾਂਝੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਐਤੀ
ਆਸਾਨ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ
ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰ ਨਿਗਮ (ਪੀਐਸਆਈਸੀ) 2
ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਪੈਸਾ ਦੇ ਕੇ ਜਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲਵੇਗਾ।
ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਚਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਇੱਤੇ
ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਿਸਤਾਂ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਪਿੱਛਾ
ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 10
ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲੈਣ ਜਾਂ ਪੈਸਾ
ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਣਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ
ਜਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਇਤ ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਕਿੱਥੋਂ ਤੇ ਕਿਥੋਂ

ਤੇ ਪਾਬੰਦ
ਐਮਰਜੈਂਸੀ
ਇੰਦਰਾ ਗਾਂ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ
ਸਭਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ
ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ
ਅਖਬਾਰਾਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ
ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾ
ਵਿਚ ।
ਕਮਿਊਨਿਸਟ
ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪ
ਕਤਲ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮ
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

2013 ਦਾ ਘਾਣ ਵੀ ਆਪਾ

ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ
 ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁੱਨਰਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ 2013 ਪਿੱਛੇ ਇਹ
 ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਸਤੇ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ
 ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ; ਇਹ ਤਰਕ ਵੀ ਸੀ ਕਿ
 ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ
 ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਾਂਗ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁੱਸਲੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਤੇ ਦੁਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਹੌਲ
 ਵਿਲਾ ਕੁਵਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ
 ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਜਾਂ ਦੁਰਗਾਮੀ
 ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਸੋਚਣਾ, ਏਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ
 ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਦਾ
 25 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਖੋਲਈ ਜਾਏਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮੀਨ ਖੋਂ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਉਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ? ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ "ਵਿਕਾਸ" ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਅਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਂਣਗੇ,

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਹੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਉਵੈਂ ਹੀ
ਹਾਂ-ਪੰਥੀ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਝਾਰਖੰਡ ਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਝਾਰਖੰਡ
ਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ
ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਜ਼ਸੀਨਾਂ ਖੋਣ ਕੇ ਸਨਾਤੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਹਮਾਇਦ

एक पुराणी कहाणी

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਤੀ ਫਿਰੋਜ਼ ਗਾਂਧੀ ਵੱਖਿਆਕਾਰੀ ਮੁਹੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਸਾਂ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰੇ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਅਥਵਾ ਰਾਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕੁਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਿਲਾਂ ਅਦਿਗੀਆਂ ਮੁਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ- ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜਮੀਨਾਂ ਸੁਅਤਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਸੇਵੇ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ

ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ: ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਰਜੇਸ਼ ਮਸਲੇ

ਪੁਲਾਤ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕੇ. ਕਸਤੂਰੀਰੰਗਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ
ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ
ਦਾ ਚਾਰ ਸੌ ਚੁਗਸੀ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖਰਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ
ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਜੁਨ 2019 ਵਿਚ ਜਨਤਕ
ਵਿਚਾਰ-ਮੰਬਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਤੇ ਮੁਲਕ ਤਰ
ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਥਨ
ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਸਝਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਸੰਤੰਬਰ 2019 ਵਿਚ ਸੈਂਟਰਲ
ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਫ਼ਾਰਿਓ), ਸਿੱਖੇ
ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਮਾਈਦਗੀ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਖਰਤਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਜੇ
ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖਰਤੇ ਦਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ
ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਵੈਸੇ ਕਰੀਬ ਪਚਵੇਂਜਾ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਮ ਚਲਨ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ
ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਹੁਰਾਲ, ਕਸਤੂਰੀਰੰਗਨ ਕਮੇਟੀ
ਵੱਲੋਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ
ਵਿਵਾਹਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਗਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ
ਵਿਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਢਾਂਚੇ, ਜਿਥੇ ਹਜ਼ਾਰ

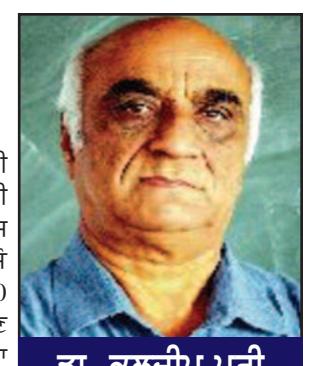
ਦੇ ਨੇਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ
ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਮੂਲਾਵਾਂ ਵੀ ਆਪਣਾ

ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੋਏਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਸਤ ਆਕਾਰ ਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਏਗਾ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ

ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਰਿਸਰਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਕਾਲਜ। ਪੂਰੇ ਮੁਲਾਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰਿਸਰਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਕਾਲਜ ਹੋਣਗੇ। ਇੰਜ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ, ਜਿਹਵਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਰੀਬ 76 ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹੋਣਗੀ।

70 ਫਾਸਲਾ ਘੱਟ ਹਣਗਾ।
ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ
ਸਬਾਪਨਾ ਅਤੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ
ਸਰਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਹੈ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਜ
ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਕਾਲਜ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲੇ
ਹੋਏ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਹੁ-ਵਿਸ਼ਿਆਵਾਂ
(multidisciplinary) ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇੱਕ
ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਢੇਣ ਵਾਲੇ (stand alone) ਕਾਲਜ਼
ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਦਸ

डा. कलदीप पर्गी

ਸ੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਸਾਖੀ' ਦੀ ਚਰਚਾ

ਹੋਵਰਡ- ਸ੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਨਵਰੀ 4, 2020 ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਟਕ ਡੱਬੇਟ ਕਾਲਜ 'ਚ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਤੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹਨ।

ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਫਾਹਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਰੱਸਾ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸੇ ਦੁੱਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਚਿਤਰਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਰਾਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਵੀ ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਹੀ ਵਿੱਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਦੀਆਂ ਔਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਾਢੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਕੌਣ ਹਨ, ਜੋ ਐਨੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰਾ ਤਾਣਾ ਬਾਣੀ ਬੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਪੜ੍ਹਾ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਅਮਲੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿੱਠ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਵੀ ਇਸ ਨਾਟਕ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹਜ਼ੀਰੀ ਲਵਾ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਰਿੰਕੂ ਜੀ, ਮਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਜੀਤ ਜੀਤੀ, ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਮੁਨਸੀ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੀਤ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਮਲੀ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਪਿੱਠ ਦੇ ਪੰਚ ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੋਲ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਸਨ ਤੇ ਬੇਟੀ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਅਨ੍ਹੇ ਕੌਣ ਰਾਣਾ ਤੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪਰੀਤ ਕੌਰ ਰਾਣਾ ਜੀ ਸਨ।

ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਏ ਤੇ ਲਾਈਟਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਵੇਕ ਜੀ ਸਨ ਤੇ ਪਿੱਛਾਓ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਦੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਅਖਤਰ ਜੀ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਲੈਅਂ ਤੋਂ ਰਾਗ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਟਕ 'ਚ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਅਖਰੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਰੋਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਹੁਕਾਮ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਰੋਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਵੇਸ਼ ਭੂਸਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਕ ਫਕੀਰ ਲੰਗ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਪੰਨੇ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਲੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਨਾਟਕ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਜੇ ਖੁਦ ਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਟਕੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਲੰਗਦਾ ਇਉਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਰੋਲ

ਉਹਨਾਂ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਪੇਪਰ ਫੜ ਕੇ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਪਰ ਆਖਰੀ ਵਕਤ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਸਾਨ ਸੇਖੋਂ ਚੰਗਾ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਨਾਟਕ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਸਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਗਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਵੇਕ ਜੀ ਮੇਰੇ ਖਾਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਟੇਜ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰਿਹਾਰਸਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਲਾਈਟ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੀ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕੀ।

ਬਾਣੇਦਾਰ ਰੈਕੂ ਜੀ ਦੀ ਵਰਦੀ ਦਾ ਰੋਅਬ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਚੂ ਸ੍ਰੀ ਪਰ ਚੰਗੇ ਸਨ। ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁੰਡੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਸੁੱਟਣ ਗਏ ਆ ਕੇ ਮਾਂ-ਪਿਛ ਨੂੰ ਜਤਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਰਸਤੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਾ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰੋਲ ਕਾਫੀ ਦਮਦਾਰ ਸੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰਜੀਤ ਵੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗਾ ਕਰ ਗਈ।

ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਰਿਹਾਰਸਲ ਦੀ ਹਾਲੇ ਲੋੜ ਹੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਧੀਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ

ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਹੀ ਹੋਰ ਸਿਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਦੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੇ ਦਿਲ ਲਗ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਡ ਕੇ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਟਕ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਾਟਕ ਕੁਹਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸਭ ਪਸੇ ਤਾਰੀਫ ਹੋਵੇਗੀ। 300 ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਸੁਭ ਸਗਨ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਹੁਕਾਮ ਨੂੰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ. 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਲਈ ਚੰਗੇ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਇਕ ਲੋਈ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰਾਮ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਭੇਟਾ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਰੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਜਸਵੰਤ ਸਰਾਂ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ ਰੱਤ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅੰਜਲਾ, ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਵੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਿਹੋ ਜਾਨਾ ਆਵੇਂ ਹੋਆ' ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤਾ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ, ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਲ ਸਹਿਬ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ.

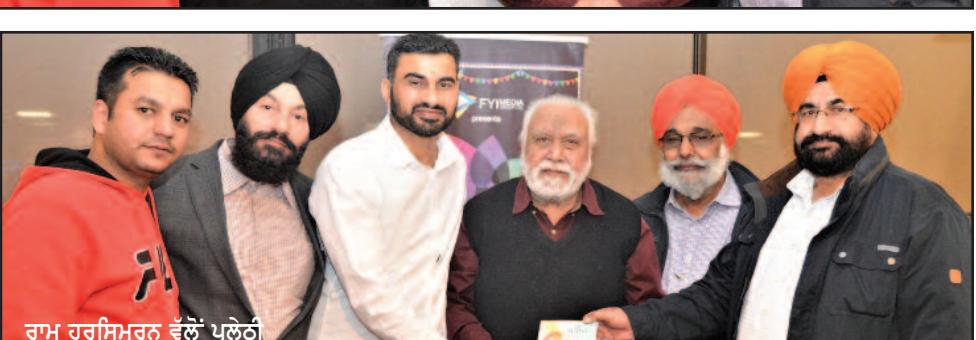
ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਨੂੰ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ

ਨਾਟਕ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਨਾਲ

ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਨਾਲ ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ, ਜਸਵੰਤ ਸਰਾਂ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ ਦਵਿੰਦਰ ਦਮਨ ਨਾਲ

ਰਾਮ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppaldental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੋਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹੌਰੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT • FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI) • KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸਾਚੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੁਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

OAKLAND

ਨਵੇਂ ਆਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਹਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

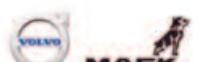
SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL NEW TRUCK SALES

Direct 510-577-5509 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8099 S COLISEUM WAY, OAKLAND, CA 94621

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚਮਕ-ਚਮਕ ਤੇ ਯੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਗਲੀ, ਹਰਿਆਲੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਚੰਗੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਥਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੰਗੇ, ਉਚੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਖ ਦੀ ਥਾਂ ਹੀਣ ਭਾਵ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਗਰਲਾਂ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ, ਲੋਟਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਣ ਗਈ, ਇਸ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਡੁੱਬ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨੀ, ਢਹਿ ਰਿਹਾ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਮੰਦਰ, ਨਿੱਘਰ ਰਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਸੇਸ਼ ਚੱਠਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮੂਹ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਬਦਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਏ?

ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਇਕੱਲੀ ਧਿਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਨਿਆਰ ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਲੋਚਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਥੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਯੋਗ ਧੰਦਾ ਖੇਤੀ, ਉਸਦਾ ਫੈਲਾਓ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਇਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੂਲਕ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਸੀ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸਮੀਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਨਘਣ ਅਤੇ ਵਿਗਸਣ ਦਾ ਮੂਲ ਸੋਮਾ ਖੇਤੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਸਥਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਣਾ ਵਧਣ ਲੱਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਫੀਲ ਫੌਲ ਅਤੇ ਜੁੱਸੇ ਕਰਕੇ ਛੋਜ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਨੌਕਰੀ ਵਾਲੇ ਪੰਖੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਕੋਲ ਕੀ ਰਹਾ ਬਚਦਾ ਸੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਖੇਤੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਰਸਤਾ ਅਖਿਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ ਇਕ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਘੁੰਮ ਕੇ ਆਏ ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਰੇ ਦਿਖਾਉਣਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ, ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਵੱਡੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਮੁਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਉਹ ਉਥੇ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਜਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੋਡੀ। ਮੋਟੀਆਂ ਚੈਨਾਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ, ਵਾਧੀਆ ਬਰੈਂਡਿਡ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੱਜਣ ਲਈ ਧੂਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਇਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਡਾਲਰ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡਣ ਲਈ

ਸੱਠਵਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀ ਵਾਂਗ ਨਾਮ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਯੂਐਸਏ, ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਪ੍ਰਦਮਣ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ।

ਇਹ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਲ ਬਾਸਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਾਉਣ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਛੂਪੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਅਤੇ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਡਾਲਰ ਦੀ ਦੇਖੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਤਿਲਜ਼ਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਬੇਸ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਦੋ ਹੀ ਰਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਓ। ਇਹ ਰਸਤਾ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਚੁਹਿਆ ਤੇ ਇੰਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ। ਫਿਰ ਹੋਣੀ ਹੋਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਆਹੀ ਜਾਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ

ਉਤਾਵਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਥੇ ਦੀ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਮਕ ਤੋਂ ਦੇਖੀ ਪਰ ਉਸ ਚਮਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਖੜ੍ਹੁ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨੀ ਤੇ ਹੈਰ ਜਫਰ ਜਾਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਰਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਜੇਬਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿੰਨੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਐਮਬੀਏ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਪ੍ਰੋਫੈਕਟ ਨੂੰ ਵਿਸੇਸ਼ ਵਿਸੇ ਵੱਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਵੇ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾ ਸਕੇ। ਹਰ ਦੂਸਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ? ਜੇ ਬਚਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਿਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਆਗ ਨਹੀਂ ਨੈਂਕ ਸਾਡਾ ਵਾਲਾ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲੇ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਉਂ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਧੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗ ਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਅਤੇ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੰਨਾ ਤਸੱਦੂਦ ਕੀਤ

ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਘਟਨਾਵਾਂ: ਅੰਪੇਰ ਕਰਾਰੀ ਚੋਖਟ ਰਾਜਾ

ਤਿੰਗਾਨਾ ਦੀ ਰਾਜਾਨੀ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂਦੀ ਸਾਡੇ ਦੇਣ ਉਪਰ ਤਿੰਗਾਨਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀਤੜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੀਤੜ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਹੀ ਤੋਂ ਤਰਕਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਮੂਲ ਗੁੰਝਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਵ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਤੜ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸੁਚਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਦੋਸੀ ਵੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਆਖਰ ਪੀਤੜ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੈਟਰਨਰੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਹਰ ਹੀਲੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਈ? ਅੰਰਤਾਂ ਉਪਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਹਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਪਰ ਵੱਡਾ ਤੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖੀ, ਸਵੈਨਿਰਭਰ ਤੇ ਕੰਮਕਾਜ਼ੀ ਅੰਰਤ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਗੁਰੇਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਪੀਤੜ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਬੇਤਰੋਸਗੀ ਲਈ ਜਿਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਜਿਮੇਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਅੰਰਤ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿੱਥੇ ਅੰਰਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਮੀਦ ਛੱਡੇ ਸਗੋਂ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਸੀਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਅੰਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਬਤ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ? ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਅੰਜ ਤੱਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਡਾਕਟਰ ਵਰਗੀਆਂ ਪੀਤੜੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਅੰਰਤਾਂ ਦਾ ਇੱਨਾ ਕੁ ਯਕੀਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਕਿ ਉਹ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਹੋ ਸਕਣ? ਜੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੱਤ ਦਾਕਿਆਂ ਬਾਬਤ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅੰਦਰ ਢਾਂਚਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਇਸ ਢਾਂਚਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬੇ ਇਹ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ: 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੋਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅੰਦਰ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ

ਬਣਾਇਆ। ਕੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਲਿੰਗਰ ਬਹਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅੰਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰੇਤ ਬਣਾਇਨੀ ਤੱਕ ਸਮਝ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਾਤਾ ਅੰਰਤਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਂਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੀਵੰਤ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀ ਉਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ?

ਜੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇਤਾ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ

ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਿੱਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਗਰਕੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ: ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਕੈਲਾਸ ਵਿਜੈਵਰਗੀਆ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: 'ਮਰਯਾਦਾ ਟੁੰਟੇਰੀ ਤੋਂ ਰਾਵਣ ਆਵੇਗਾ'। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਰਾਮਕਾਰ' ਬਾਰੇ ਚੇਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ 'ਰਾਮਕਾਰ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਮੇਵਾਰ ਖੁਦ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਵੈਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੌਹਨ ਬਾਗਵਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਭਾਰਤ' ਭਾਵ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਪਰ 'ਇੰਡੀਆ' ਭਾਵ 'ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ' ਵਿਚ ਜਿਆਦਾ ਹਨ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ ਸਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ, ਕੰਮਕਾਜ਼ੀ, ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਅੰਰਤਾਂ ਜਿੱਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਅਜਿਹੀਆਂ ਅੰਰਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੀਆਂ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਤਹਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਲਾਤਕਾਰ 'ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀਆਂ' ਅੰਰਤਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਿਛ ਦੀਆਂ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਅਣਜਾਣ ਤੇ ਪਰਨਿਰਭਰ ਅੰਰਤਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਿਕਿ ਉਥੇ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਹੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ

ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਿੱਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਸਰਬਜੀਤ ਬਾਵਾ

ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਸੰਤੋਸ਼ ਗੰਗਵਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਹ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸ਼ਾਇਦ ਅਖਬਾਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਕਰੀਬਨ 132 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਅਜੇ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ

ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੇਤਾ ਰੋਣਕਾ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ 'ਸ਼ੋਅਲੇ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ 'ਕਿਤਨੇ ਆਦਮੀ ਬੇ' ਦਾ ਸਹਾਗਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਮਜ਼ਾਕ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਅੰਰਤ ਨੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਛਿੱਗਣ ਦਾ ਸੁਚਕ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅੰਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੇਵਲ ਸੱਜੇ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੱਖ ਯਾਦਵ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਹਨ, ਗਲਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ'। ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਜਾਂ ਸਾਰਥਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਦੋ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ 'ਕਨੂਆ' ਅਤੇ 'ਉਨਾਓ' ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੱਲ ਸ਼ਰੋਆਮ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਕੇਸੇ ਜੋਰਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ'। ਸਾਡੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਰਮ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਹੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ

ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਚੇ ਦਿੱਲੋ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈਏ। ਸਾਨੂੰ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅ

ਖਰਲ, ਸਿਆਲ: ਕਿੱਸੇ, ਢੋਲੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ

ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿੰਡੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਚੇਤਨ-ਅਵਚੇਤਨ ਮਨ ਉਤੇ
 ਹੁੰਘਾ ਅਸਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਇਸ਼ਕੀਆ-ਕਿੱਸਿਆਂ
 ਅਤੇ ਧਾਤਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਸ ਦੀ ਧਰਤੀ
 ਹੈ। ਇਹ ਖਿੰਡਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੰਗ, ਸਾਹੀਵਾਲ,
 ਲਾਇਲਪੁਰ, ਕਮਾਲੀਆ, ਦੀਪਾਲਪੁਰ, ਉਕਾਤਾ ਅਤੇ
 ਪਾਕਪਟਨ (ਪਾਰ-ਪੱਤਣ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ
 ਹੈ। ਭੱਟੀ, ਸਿਆਲ, ਖਰਲ, ਵੱਟੂ, ਕਰੈਸੀ, ਕਾਠੀਆ,
 ਖੋਖਰ, ਬਘੇਲ ਅਤੇ ਜੋਈਏ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਕਬੀਲੇ
 ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਜਿੱਤਣ ਤੁਰੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਕਾਠੀਆ
 ਕਬੀਲੇ ਨੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖੋਖਰ ਗਿਆਰਵੀ ਸਦੀ ਵਿਚ

ਮਹਿਮੁਰ ਗੋਰੀ ਅਤੇ ਪੰਦਰਵੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਸਰਤ ਖੋਖਰ
 ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੁਭਦੇ ਰਹੇ।
 ਤੇਰ੍ਹਵੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਖੋਖਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼
 ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਸਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਢੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ
 ਵਿਚ ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ ਦੀ ਨਾਬਰੀ ਗੁੰਜਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਾਂ ਦੇ
 ਛੋਲਿਆਂ (ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ) ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਖਰਲ ਵੱਡਾ
 ਨਾਇਕ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, ”ਭੱਟੀ,
 ਖਰਲ, ਵੱਡੂ ਅਤੇ ਡੋਗਰ ਨਾਬਰ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਡੇ ਹੀ
 ਚੰਗੇ ਹਨ।”

ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ਼ਕੀਆ-ਕਿੱਸਿਆਂ 'ਚੋ ਸਭ ਤੋਂ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਾਂ-ਮਿਰਜਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਖਰਲਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਧੇਰੇ
ਉਘੜਵਾਂ ਹੈ। ਹੀਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਸਿਆਲ
ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਰਜਾ ਖਰਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਗੀਤਾਂ
ਅਤੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ
ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਚੋ
ਪੜਤਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੀਰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਲਾਂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਉਤਰ
ਪੁਰੇਸ਼ ਦੇ ਧਾਰਾ ਨਗਰ ਦੇ ਪੰਵਾਰ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੀ।
ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਡਾਰੂ ਰਾਏ ਸੰਕਰ ਦਾ ਟੱਬਰ ਸੰਨ 1243
ਵਿਚ ਜੌਨਪੁਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ
ਹਿੰਦੇਸ਼ਤਾਨੀ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ
ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਾਏ ਸੰਕਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦਾ
ਨਾਮ ਸੀਉ ਜਾਂ ਰਾਏ ਸਿਆਲ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਲ
ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਪਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਘੁੱਸੋਕੜ
ਪਰਵਾਸੀ ਜਿਹਲਮ ਦੇ ਸੱਜੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਏ।
ਸਿਆਲ ਸੰਨ 1258 ਵਿਚ ਅੰਗੋਧਨ (ਪਕਪਟਨ) ਦੇ ਸੇਖ
ਫਰੀਦ ਸ਼ਕਰਗੰਜ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਏ।
ਸੀਉ (ਰਾਏ ਸਿਆਲ) ਨੇ ਸਾਹੀਵਾਲ ਦੇ ਭਾਈ ਖਾਨ ਮਾਕਨ
ਦੀ ਧੀ ਸੋਹਗ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ
ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਾਂ ਭਰਮੀ, ਕੋਲੀ ਅਤੇ ਮਾਹਣੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ।
ਮਾਹਣੀ ਜਾ ਲ੍ਲਾਲ ਪਾਨੜੀ ਸਿਆਲ ਕਨਾਇਕ ਲੱਗਿਆ।

ਮਣਹਾ ਦਾ ਲਾਣਾ ਸਾਹਣਾ ਸਿਆਲ ਕੁਹਾਉਣ ਲਗਿਆ। ਕੋਲੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਿਪਾਲ ਜਾਂ ਮਾਨਕ ਸੀ ਜੋ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਚੋ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸੰਨ 1380 ਵਿਚ ਮਾਨਕੇੜਾ ਕਸਬਾ ਵਸਾਇਆ। ਮਹਿਪਾਲ ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਾਰਸ ਚੱਗਰੀ ਚੂਚਕ ਬਣਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਚੂਚਕਾਣੇ ਸਿਆਲ ਅਖਵਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਚੂਚਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦਾ ਭਤੀਜਾ ਮੱਲ ਖਾਨ ਸਰਦਾਰ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਨੌਜੀਵੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋ ਸੀ। 1462 ਵਿਚ ਮੱਲ ਖਾਨ ਨੇ ਚਨਾਬ ਕੰਢੇ ਝੰਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਇਆ। ਹੀਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿਚ ਚੂਚਕ ਹੀਰ ਦਾ ਪਿਉ ਹੈ। ਸ਼ਫਕਤ ਤਨਵੀਰ ਮਿਰਜਾ ਨੇ ਲੇਖ 'ਹੀਰ ਦਮੇਦਰ' ਵਿਚ ਹੀਰ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, "ਦਮੇਦਰ ਹੀਰ-ਰਾਣੀ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਸਾਲ ਸੰਨ 1472, ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਚੇਲਾ ਹੀਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਲ ਸੰਨ 1452 ਅਤੇ ਬਿਲਾਲ ਜ਼ਬੈਰੀ ਸੰਨ 1471 ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਸੰਨ 1559

ਵਿਚ ਫੌਤ ਹੋਏ ਫਾਰਸੀ ਕਵੀ ਕੋਲਾਬੀ ਨੇ ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਕਬਰ ਦੇ ਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਹਿੰਦੀ ਕਵੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਗ ਭੱਟ ਨੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਕੋਲਾਬੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ”ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਵਾਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਬਹਿਲੋਲ ਲੋਧੀ (1450-1488) ਜਾਂ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਬੋਡ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।” ਜੇ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਜਮਾਂ-ਜੁੜ ਪੜਤਾਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਰਦਾਰ ਸੱਚੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਮੱਲ ਖਾਨ ਦੇ ਪੋਤੇ ਗਾਜ਼ੀ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਿਆ। ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਕਬੀਲੇ ਖੀਵਾ ਅਤੇ ਪਹੜਪੁਰ ਤਾਕਤ ਫੜਣ ਲਗੇ। ਗਾਜ਼ੀ ਖਾਨ ਦੇ ਭਰਾ (ਸਕਾ ਨਹੀਂ) ਖੀਵਾ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਮਾਹਣੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਖੀਵਾ ਵਸਾਇਆ। ਇਹ ਝੰਗ ਤੋਂ ਦਸ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਖੀਵਾ ਖਾਨ ਮਾਹਣੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਬਾਰੂੰਵੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੰਘਤ ਅਤੇ ਮਰਲ ਕਬੀਲੇ ਮਾਹਣੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸਨ। ਮਿਰਜ਼ਾ-ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਹਿਬਾਂ ਖੀਵੇ ਖਾਨ ਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਚੰਘਰੀ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਚੰਘਤ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ਕ ਮਿਰਜ਼ਾ ਖਰਲ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਚੰਘਤਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਖਰਲਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਬਚਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਖੀਵੇ ਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਮੱਲ ਖਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੀਵਾ ਖਾਨ ਅਕਬਰ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ (1556-1605) ਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੀਲ੍ਹੇ ਨੇ ਸਤਾਰੀਵੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦਾਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਬਰਖਰਤਾਰ ਨੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦੁਆਰੇ (ਸੰਨ 1679)

ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਾਂ-ਮਿਰਜ਼ਾ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਫਿਜ਼ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਂਗੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ।

ਸਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਖਰਲਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਡਵੱਡੇ ਵੈਰ ਦਾ
 ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਵੈਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਖਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ
 ਮੁਗਲ ਸਹਿਜਾਏ ਨੇ ਖਰਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ
 ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੌਂਸ਼ੀ। ਉਹਨੇ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਗਾਜ਼ੀ
 ਖਾਨ (ਦੂਜੇ) ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਖਰਲਾਂ ਦੇ ਸਾਡਤ ਯਾਰ
 ਖਾਨ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਜ਼ੀਬੀਜ਼ ਰੱਖੀ। ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ
 ਗਾਜ਼ੀ ਖਾਨ ਨੇ ਸੁਨੋਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਵਿਚਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰ
 ਦਿੱਤਾ। ਲਾਲ ਖਾਨ ਸਿਆਲ ਨੂੰ ਸਾਡਤ ਖਾਨ ਖਰਲ ਨੇ
 ਕੰਜਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਲਾਲ ਖਾਨ ਨੇ ਖਰਲਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ
 (ਕਮਾਲੀਆ) ਵਿਚ ਤਥਾਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿਆਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਰਲਾਂ ਦਾ ਪਿੜਾ ਵੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ
 ਨਾਲ ਰਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੰਗਲੀ-ਸੰਗਲੀ
 ਹਸਤਨਾਥ ਦੇ ਰਾਜੇ 'ਕਰਨ' ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਖਰਲਾਂ
 ਦਾ ਵਡਾਊ ਭੁਪਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਉਚ' ਨਾਮ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆ
 ਟਿਕਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਉਹਨੇ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤ ਖਰਲ ਨੇ ਮਖੜੂਮ
 ਜਹਾਨੀਆ ਸਾਹ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ
 ਲਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਨ੍ਹਦੂਦ ਖਰਲਾਂ, ਸਿਆਲਾਂ
 ਅਤੇ ਕਾਠੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੜ੍ਹ ਪੰਡਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਜਾਰੀ
 ਰਿਹਾ। ਖਰਲ ਦੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੋਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ,
 ਉਪੇਰਾ ਖਰਲ ਅਤੇ ਲਖੇਰਾ ਖਰਲ। ਉਪੇਰਾ ਖਰਲਾਂ ਦਾ
 ਇਲਾਕਾ ਝਾਮਰਾ ਅਤੇ ਦਾਨਾਬਾਦ (ਰਾਵੀ ਦਾ ਉਪਰਲਾ
 ਪਾਸਾ) ਅਤੇ ਲਖੇਰਾ ਖਰਲਾਂ ਦਾ ਕਮਾਲੀਆ (ਰਾਵੀ ਦਾ
 ਹੇਠਲਾ ਪਾਸਾ) ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਗੋਤਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵੈਰ ਸੀ। ਸੰਨ
 1672 ਵਿਚ ਐੰਗਜੇਬ ਨੇ ਕਮਾਲੀਆ ਦੇ ਖਰਲ ਸਾਦਤ
 ਯਾਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਾਗੀਰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਗੀਰ
 ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਸਾਦਤ ਨੇ ਉਪੇਰਾ ਖਰਲਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨਾਬਾਦ ਦੀ
 ਲਤਾਈ ਵਿਚ ਬਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਖਰਲਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ
 ਖਾਨਾਜ਼ੰਗੀ ਵਿਚ ਦਾਨਾਬਾਦ, ਵਲੀਆਲਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡੀ ਖਾਈ
 ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਮੁਸਾਵਰ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਸਾਰਤੀ ਅਤੇ

ਦਾ ਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਹਨ। ਖਰਲ ਮਤਾਰਵਾ ਅਤੇ ਅਠਾਰਵੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮਡਿੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਲੀਦਾਦ ਖਾਨ ਨੇ ਅਪਣੀ ਮੌਤ (1747) ਤੱਕ ਖਰਲਾਂ ਨੂੰ ਬੱਧਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਵਲੀਦਾਦ ਖਾਨ ਚੁਚਕਾਣੇ ਸਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁੰਗ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤੇਰਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਛੋਟੇ ਸਿਆਲ ਕਬੀਲਿਆਂ ਮਿਰਕ ਅਤੇ ਮਾਹਣੀ ਸਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਖਰਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਇਲਕਿਆਂ ਤੱਕ ਮਹਿਉਦ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦੀ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਮਾਹਣੀ ਸਿਆਲ ਖੀਵੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਵਲੀਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਇਨਾਇਉਲਾ (1747-87) ਨੇ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਦਿਖਾਉਇਆਂ ਕਮਲੀਆ ਸਹਿਰ ਖਰਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾਰ ਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਹਰਾਮ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ, ਅਬਦਾਲੀ, ਮਰਹੱਟੇ, ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ, ਨਕਈ ਅਤੇ ਭੰਗੀ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਹੱਲੇ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਝੰਗ ਸਿਆਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ।

ਨਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਾਂਸਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਕਪਟਨ ਉੱਤੇ ਹੱਲ ਬੋਲਿਆ ਜੋ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਸੇਖ ਸੁੱਭਣ ਨੇ ਵੱਟੁਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਭਡੀਜੇ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1768 ਵਿਚ ਖਰਲਾਂ ਨੇ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਕਮਰ ਸਿੰਘ ਨਕਈ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕਮਾਲੀਆ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। 1780 ਵਿਚ ਕਮਰ ਸਿੰਘ ਸਈਦਵਾਲਾ ਨੇਤੇ ਕਿਸੇ ਉਪੇਰਾ ਖਰਲ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਫ਼ਾਨ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਛਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਚੰਗ ਨੇ ਕਿਤਾਬ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਕਸੂਰ ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਵੀ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਚਨਾਬ ਅਤੇ ਜਿਹਲਮ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਦੇ

ਕਈ ਨਾਬਰ ਮੁਸਲਮ ਕਬੀਲੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ
ਉੱਤੇ ਖਰਲ ਅਤੇ ਸਿਆਲ ਸਨ। ਸੰਨ 1803 ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਰਲਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।”
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਰਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਦਤ ਯਾਰ ਖਾਨ
ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਕਮਾਲੀਆ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਿਲਾ
ਲਿਆ। ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ
ਸਿਆਲਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਆਲਾਂ, ਖਰਲਾਂ ਅਤੇ ਭਰਵਾਨ
ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ,
ਪਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਮੁਹਰੇ ਹਾਰ ਗਏ। ਸੰਨ
1810 ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਸਿਆਲ ਨੂੰ
ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੰਨ 1820 ਵਿਚ
ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਨ
 ਲਈ ਸਹੀਦਵਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ
 ਸੱਦਿਆ। ਉਹਨੇ ਝਾਮਰਾ ਦੇ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਖਰਲ ਨੂੰ ਖਾਸ
 ਤਵੱਜੋ ਦਿੱਤੀ। ਆਮ ਲੋਕ ਖਰਲ ਨੂੰ ਰੁਹਾਨੀ ਸਥਾਨੀਅਤ
 ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਈ
 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਲਗਾਨ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ
 ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ
ਜੇ.ਕੇ.ਵ. ਬਰਾਊਨ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਬਾਰਾਂ ਦੇ
ਹਾਲੀਆਂ-ਪਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਆਜਤੀਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਈ
ਸਿਆਸੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਕਾਢ़ੁ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀਆਂ
ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਉਤੇ ਛੁੱਡ ਸਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਬੀਲੇ ਗਾਂਘੀਆਂ

ପ୍ରକାଶକ ନାମ ଓ ଠିକ୍ ଠାରୀ ଏବଂ ପ୍ରକାଶନ ତଥା ଅଧିକାରୀ ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ

ਜਤਿਦਰ ਮੌਹਰ

ਬਾਬਾਂ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਫੌਰੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗੁਗੇਰਾ ਜੇਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਕਪਟਨ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲੱਖੋਕੇ ਦੇ ਜੋਈਏ ਕਿਸਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨੁੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇਂਦੇ ਵਜੋਂ ਗੁਗੇਰਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਲਾਈਸਟਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਐਲਾਈਸਟਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਉਤੇ ਅੜ ਗਿਆ। 26 ਜੁਲਾਈ 1857 ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੁਗੇਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਪੁਰੁਚਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਈ ਝੜਪ ਵਿਚ 51 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ।

16 ਸਤੰਬਰ 1857 ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਨੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਇਕੱਠ ਸੱਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ

ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੂਲਾ ਗਲੋ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ੍ਯੁਨ੍ਹ
ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ
ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਰਲ ਨੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਗੁਗੇਰਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰ ਐਲਾਂਡਿਸਟਨ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਕਬੀਲਿਆਂ
ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗੁਦਰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਕੁਪੈਸ ਹੋ
ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੋ ਡਾਕੀਏ ਮੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਹੱਤੱਪਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ
ਇਤਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਮਰਦਾਨਾ ਸਿਆਲਾਂ ਨੈ
ਡਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਢਾਕ ਰੋਕ ਲਈ। ਨੌਜ਼ੂ ਅਤੇ ਮੁੰਹਮਦ
ਕਾਠੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਠੀਆਂ ਨੇ ਛੋਟੀਆਂ ਪ੍ਰਲੀਸ
ਚੌਕੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਨਾਲ
ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਾਬਤਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ
ਕਰ ਰਹੇ ਵਲੀਦਾਦ ਮਰਦਾਨਾ ਨੇ ਲਾਹੌਰ-ਮੁਲਤਾਨ ਜ਼ਿਟੀ
ਰੋਡ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੱਕ ਛੁੱਕੀ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਾਰਲ

ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਸਮੇਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤੇ ਨਾਲ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਘੱਟ ਫਿਰਮੰਦੀ ਦਿਖਾਈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਵੇਸਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਮੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਸਿੰਘੂ ਨਦੀ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਤੱਕ ਦੇ ਅਧਿਮ ਵਪਾਰਕ ਰਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹੋਣ। ਸਾਡੀ ਜਿੰਤੀ ਨਵੀਂ ਧਰਤੀ (ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਜਾਉ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਹੇਠ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਾਰੀਆਂ ਕੀ ਕਾਰੂੰ ਸਿਆਸਤਾਂ ਚਨ੍ਹੀ ਹੈ।”

ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝੂਨ ਸਿਥਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਤਕਰੀਬਨ ਤੈਆ ਹੋ ਰੁਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੂਦ ਨੂੰ ਸੰਨ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਨੇ ਚਿੰਗਿਆਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਖਰਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਨਾਬਰੀ ਦੇ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਵਿਚ ਖਰਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਲਾਂ, ਨਾਬਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਬਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਹੋਈ। ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕਬੀਲੇ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਮਾਲੀਆ ਦੇ ਸਰਫਰਾਜ ਖਾਨ ਖਰਲ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਾ ਮੱਲ ਲਿਆ। ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗੀਰਦਾਰ ਵੀ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਉਤੇ ਆ ਗਏ। ਸਿਆਲਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਨਾਲ ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਇਸਤਰ

ਮਾਰਕਸ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਲੀਦਾਨ ਨੇ ਹੱਡੇ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਬਤਾ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਵੇਟਿਆ ਨਿਤਾ।

ਬਗਾਵਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੀਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਾਰੈਂਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ”’16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਡਾਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਤਾਨ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਕੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਬਰਾਨੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿੱਣਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਲੱਖ ਚੱਗੀ ਹੈ।”

ਗੋਰੀ ਛੋਜ਼ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਦਾ ਪਿੰਡ ਝਾਮਰਾ
 ਭੁਕ ਦਿੱਤਾ। ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਵੱਟੂਆਂ ਨੇ ਸਦਰ ਬਾਣੇ ਉਤੇ
 ਹਮਲੇ ਲਈ ਕੁਚ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੋਰੀ ਛੋਜ਼ ਨਾਲ
 ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ। ਧਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਕਈ ਅਤੇ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ
 ਦੀ ਸੂਹ ਨਾਲ 21 ਸਤੰਬਰ 1857 ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਅਤੇ
 ਵੱਟੂਆਂ ਨੂੰ ਗਸ਼ਕੋਰੀ ਦੇ ਮੰਗਲ ਵਿਚ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।
 ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਛੋਜ਼ ਦਾ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ
 ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨੂਰੇ ਦੀ
 ਢਾਲ ਉਤੇ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਘੋੜਸਵਾਰ
 ਮਾਰੇ ਗਏ। ਲੜਾਈ ਕੁਕਣ ਉਤੇ ਅਹਿਮਦ ਖਰਲ ਨਮਾਜ਼
 (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

5 ਅਜਿਹੇ ਕਰੀਅਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ 9 ਤੋਂ 5 ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਘਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਬਦਲ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਪੰਜ ਕਰੀਅਰ ਓਪਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸੌਕ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

1. ਯੂਟਿਊਬਰ

ਪਹਿਲਾ ਬਦਲ ਹੈ ਯੂਟਿਊਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਜਿਸਦਾ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਫੀ ਪਸਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਡਾਇਲੋਗ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1000 ਸਬਸਕਰੈਈਬਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 4000 ਪਬਲਿਕ 'ਵਾਚ ਆਵਰਜ਼' ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਵਾਚ ਆਵਰਜ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ

ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਟੈਂਡਅਪ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਕਈ ਕਾਮੇਡੀ

ਕਲੱਬਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਮੇਡੀ ਸ਼ੋਅਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਵੀ ਸੁਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਨਨ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਅਦਿਤੀ ਮਿੱਤਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹਾਸ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੈਂਡਅਪ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵਜੋਂ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ।

3. ਫੈਸ਼ਨ ਬਲਾਗਰ

ਬਲੋਗਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸ਼ਨ ਬਲੋਗਰ ਵਜੋਂ ਕਰੀਅਰ

ਵੀਡੀਓ ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਯੂਟਿਊਬ ਪਾਰਟਨਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਤੈਆ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਤੋਂ ਐਡਜ਼ ਮਿਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚੈਨਲ ਦੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਤੋਂ ਐਡਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫਿਲੈਨੈਸ ਦੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੌਰਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਗੇ। ਅੰਸਿਤਾ ਜੁਨੇਜਾ, ਦੇਵਿਨਾ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਭਵਿਆ ਮੌਗਾ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੈਸ਼ਨ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਕਈ ਫੈਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਡਕਟਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਅਕਾਊਟਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇੰਡ੍ਰਾਈਸਰ ਜਾਂ ਐਵੀਲੋਏਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

2. ਸਟੈਂਡਅਪ ਕਾਮੇਡੀਅਨਜ਼

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਟੈਂਡਅਪ

ਅਗੂ ਬਹਾਵਲ ਫਤਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਕੇਵ ਬਰਾਉਣ ਬਹਾਵਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ, ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਬੰਦਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਬਹਾਵਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਾਦ ਫਤਿਆਣਾ, ਮੌਖਾ ਵੈਹਣੀਵਾਲ, ਰਹਿਮਤ ਖਾਨ, ਕਾਦਾ ਮਰਦਾਣਾ, ਮਾਸ਼ੀ ਬੁਸਰਾ ਖਰਲ, ਲਾਲ ਕਾਠੀਆ, ਮੁੰਮੰਮਦ ਯਾਰ ਮਰਦਾਣਾ ਅਤੇ ਨਾਦਰ ਸਾਹ ਕੁਰੈਸੀ ਜਿਹੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਮੁਝ ਕੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਕਈ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਮੂਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਰਾਦ ਫਤਿਆਣਾ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ।"

ਮੁਰਾਦ ਆਖੇ-

ਅਸੀਂ ਰਾਜੀ ਵਗੇ ਜਾਨੇ ਅਂ

ਕਾਫਰ ਮਾਰ ਦੁਪਹਿੰਨੀ

ਖੁਸ਼ ਵਸੀ ਉਹ ਦੇਸ ਅਸਾਡਿਆ। (ਫੋਲੋ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ)

ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਪੀੜੀਆਂ ਤੱਕ ਕਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ। ਕੇਵ ਬਰਾਉਣ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਵਾਂਗੂ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਖਾਉਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਫਰਾਉਣੇ ਹਾਕਮ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹੀਆਂ, ਕੱਸੀਆਂ-ਖਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੁੰਨ ਇੰਡੀਆਂ। ਜਿਹਦਾ ਇਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਖਿਆਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।"

ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਅਤੇ ਕੇਵ ਬਰਾਉਣ ਦੇ ਕਰੇ ਸਬਦਾਂ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਿਜ਼ ਦਾ ਸੁਰਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛੱਬ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਚਿਹਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਆਵਾਮ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਨੂੰ ਬੋਹੜ ਘਟਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ

ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਹੋਣ, ਕੰਟੈਂਟ ਦੁਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਈਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਫੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸੋਧਿਂਗ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਉਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੋਸਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਸ ਲਈ ਫੋਸ਼ਬੱਕ, ਇਸਟਾਗਰਾਮ, ਟਾਈਪਰ ਤੋਂ ਯੂਟਿਊਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਫੋਟੋ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੋਬਾਈਲ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਿੱਚੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿੱਚੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਵੀਡੀਓਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਤਾਂ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਟਿਪਜ਼ ਦੇ ਲੱਗਿਆਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੋ ਹੋ ਉਹ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਗੇ। ਅੰਸਿਤਾ ਜੁਨੇਜਾ, ਦੇਵਿਨਾ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਭਵਿਆ ਮੌਗਾ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੈਸ਼ਨ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਕਈ ਫੈਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਡਕਟਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਅਕਾਊਟਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇੰਡ੍ਰਾਈਸਰ ਜਾਂ ਐਵੀਲੋਏਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

4. ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ

ਚੌਥਾ ਕਰੀਅਰ ਹੈ ਫੂਡ ਸਟਾਈਲਿਸਟ! ਫੂਡ

ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਤੇ ਫੂਡ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਫੂਡ ਸਟਾਈਲਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਉਲੀਨਰੀ ਆਰਟਜ਼ ਦੀ ਬੈਚਲਰਜ਼ ਦਿਗਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਲਈ ਫੂਡ ਪੈਕੇਜਿੰਗ, ਐਡ ਫਿਲਮਜ਼, ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਡਜ਼, ਕੁਕ ਬੁੱਕਜ਼, ਮੈਗਜ਼ੀਨਜ਼, ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਹੋਟਲ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਜ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਸਿਵੇਸ ਭਾਟੀਆ, ਇੰਦਰਾਨੀ ਦਾਸਗੁਪਤਾ, ਕੰਕਨਾ ਸਕਸੇਨਾ, ਅਨਿਕੇਤ ਗੁਲਾਬੀ, ਮਾਈਕਲ ਸਵਾਮੀ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਹਨ।

5. ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ

ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਅਜਿਹ

ਜਪਾਨ 'ਚ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਨੇ ਬੱਚੇ

ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਫੁਟੋਕੋ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ। ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਯੂਟਾ ਈਟੋ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਬੰਸਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਾਲਾਂ ਗੋਲਡਨ ਵੀਕ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇੱਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁੰਨ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੇਮਨ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯਾਠੀ ਮਾਝਾ ਵਤੀਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਬਦਲ ਸਨ— ਯੂਟਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਉਸਾਲਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੇ ਪਤ੍ਰਾਉਣਾ (ਹੋਮ-ਸਕੂਲ), ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਂਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਭੇਜਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਿਰੀ ਬਦਲ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ।

ਹੁਣ ਯੂਟਾ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜੋ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖਸ਼ ਹੈ। ਯੂਟਾ ਜਪਾਨ ਦੇ ਕਈ ਫੁਟੋਕੋ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਜਪਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਫੁਟੋਕੋ ਉਹ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 30 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਰੀ, ਸਕੂਲ ਫੌਂਸ਼ੀਆ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਰਿਫ਼ਿਊਜ਼ਲ (ਇਨਕਾਰ) ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੁਟੋਕੋ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਣੀਆ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 1992 ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ (ਤੋਕੋਕਿਯੋਸੀ) ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ 1997 ਵਿਚ ਇਹ ਸਬਾਵਾਲੀ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਬਦ ਛੁੱਟੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਰੀ। 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਜਨੀਅਰ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਲ 2018 ਦੌਰਾਨ 1,64,528 ਬੱਚੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਰ ਰਹੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ 1,44,031 ਸੀ।

ਫੌਂਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਰੈਗੂਲਰ ਸਕੂਲ ਦਾ ਬਦਲ

ਫੁਟੋਕੋ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 1980 ਵਿਚ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਫੌਂਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸੁਰਾਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਉਹ ਸਕੂਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਘਰ-ਪਤ੍ਰਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵੀਕਿਤ ਬਦਲ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਨਿਯਮਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫੌਂਸ਼ੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 1992 ਵਿਚ 7,424 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ 20,346 ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ

ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੋਣ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਤਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿਕਿਰੋਮੇਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। 2018 ਵਿਚ ਸਕੂਲੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 332 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ।

ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਰਨ ਜਪਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਰੋਕਬਾਮ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਨਾ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇੱਖ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੂਰੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚਟਾਈ ਜਾਂ ਕੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅੰਡਰਵੀਅਰ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਹਿੱਸਕ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ 1970 ਅਤੇ 1980 ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਖਤ ਸਕੂਲ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਵਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਹ

ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਵਿਸੇਸ਼ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਪੁਲਭਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਵਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਟੋਮੋ ਮੌਰੀਹਾਸੀ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

12 ਸਾਲਾਂ ਟੋਮੋ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ।" ਟੋਮੋ ਸਿਲੈਕਟਿਵ ਮਿਊਟਿਜ਼ਮ (ਅਜਿਹਾ ਡਿਸਾਅਰਡਰ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਜਿਕ ਥਾਂ ਜਾਂ ਸਕੂਲ 'ਚ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇ) ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਸਰ ਉਸ 'ਤੇ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਸੀ।" ਉਸਨੂੰ ਜਪਾਨੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਨਿਯਮ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਟਾਈਟਜ਼ ਜਾਂ ਪਜਾਮੀਆਂ ਰੰਗਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਬੈਂਡਜ਼ ਦਾ ਰੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ।" ਜਪਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ

ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ "ਕਾਲੇ ਸਕਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉੱਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਮਿਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫੌਂਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਕਸਦ

ਹੁਣ ਟੋਮੋ, ਯੂਟਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟੋਮੋ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇ ਤਮਾਗਾਵਾ ਫੌਂਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੱਤ੍ਰੀ ਹੈ ਜਿੰਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਦੀ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲ, ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਯੋਜਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਖਦ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਬੇਖਣ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤਕਾਸ਼ੀ ਯੋਜਿਕਾਵਾ ਮੁਤਾਬਕ, "ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।" ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਬੇਖਣ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤਕਾਸ਼ੀ ਯੋਜਿਕਾਵਾ ਮੁਤਾਬਕ, "ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮਕਸਦ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸਿਤ ਕਰਨਾ।" ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਸਰਤ, ਖੇਡਾਂ ਖੋਡਣ ਜਾਂ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇ, ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਸਮ

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਓ ਕਾਲਾ ਲੂਣ

ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਸੋਈ 'ਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਯੁਰਵੈਦ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਲੇ ਲੂਣ ਦਾ ਸੇਵਨ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਕਲਸੈਟਰੋਲ, ਸ਼ੁਗਰ, ਹਾਈ ਬੀਪੀ, ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਤੇ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਬਿਆਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 80 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਣਿਜ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਿੱਟਾ ਲੂਣ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਕਾਲੇ ਲੂਣ ਦਾ ਸੇਵਨ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਲੱਡ ਸ਼ੁਗਰ ਲੈਵਲ

ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਬਲੱਡ ਸ਼ੁਗਰ ਲੈਵਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਹਜ਼ੀ ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਵ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਭੋਜਨ 'ਚ ਬੋਂਦੂ ਜਿਹਾ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਰੋਜ਼ ਸਿਲਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਟ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਕਵ ਆਦਿ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਤੰਤਰਿਕਾ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਲਾਭ

ਕਾਲੇ ਲੂਣ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਖਣਿਜ ਸਾਡੇ ਤੰਤਰਿਕਾ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਰਟੀਸੈਲ ਤੇ ਐਡਰਨਲਾਈਨ ਵਰਗੇ ਦੋ ਖਤਰਨਕ ਸਟੈਂਸ ਹਾਰਮੋਨ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨੀਂਦ ਲੈਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਦਰੁਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਚਨ ਤੰਤਰ

ਕਾਲੇ ਲੂਣ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਖਣਿਜ ਐਂਟੀ-ਬੈਕਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਖਤਰਨਕ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਚਨ ਦਰਸਤ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪੋਸ਼ਣ ਪੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੋਟਾਪਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਲੂਣ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲੂਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ

ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਇਹ ਲੂਣ ਅਰਾਮ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਕੱਪਤੇ 'ਚ 1 ਕੱਪ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪੋਟਲੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੈਨ 'ਚ ਗਰਮ ਕਰੋ ਤੇ

ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਸਿਕਾਈ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ ਮੜ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਿਕਾਈ ਕਰੋ।

ਗੈਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਜੇਕਰ ਗੈਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਬਰਤਨ ਗੈਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਓ, ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਪਾ ਕੇ ਹਲਕਾ ਚਲਾਓ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲ ਜਾਵੇ, ਗੈਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਚਾਮਚ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਿਲ ਕੇ ਪੀਓ।

ਛਾਤੀ 'ਚ ਜਲਨ ਤੇ ਐਸੀਡਿਟੀ

ਐਸਿਡ ਨੇਚਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪੇਟ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਕੱਟਾ ਹੈ ਤੇ ਛਾਤੀ ਦੀ ਜਲਨ ਤੇ ਐਸੀਡਿਟੀ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਖਾਣ ਨਾਲ ਖੂਨ ਪਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੂਰੀ ਸਰੀਰ

'ਚ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕਲਸਟਰੋਲ ਤੇ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸਰ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲ ਸਪੈਜ਼ਮ ਤੇ ਕ੍ਰੈਪ- ਇਸ ਨਾਲ ਮਸਲ ਸਪੈਜ਼ਮ ਤੇ ਕ੍ਰੈਪ 'ਚ ਅਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਲੂਣ 'ਚ ਪੋਟਾਸੀਅਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਾ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਲੇ ਲੂਣ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸਲ ਸਪੈਜ਼ਮ ਤੇ ਕ੍ਰੈਪ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਨਾ 'ਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕਈ ਫਾਇਦੇ

ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅੰਗਾਂ 'ਚ ਇਕ ਕੰਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਆਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ, ਲਿਵਰ, ਕਿਡਨੀ ਵਰਗੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਰੱਕਰ 'ਚ ਆਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਇਹੀ ਗਲਤੀ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਇੰਕਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੰਨ ਦੀ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਸੀਂ ਕੰਨ ਖੁਰਚਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਸੀਂ ਕੰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਕੰਨ 'ਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ

ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਦੂਰ ਕੰਨ 'ਚ ਤੀਲੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੰਨ ਖੁਰਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੰਨ ਦਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਬੋਹੜ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਐਂਟੀਬਾਈਓਟਿਕਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੁਸੀਂ ਕੰਨ 'ਚ ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਣ। ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਕੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਵਾਇਰਲ ਅਤੇ ਸੰਕਮਣ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਸਰੂ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਕੱਢੋ

ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੈਲ
ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕੰਨ ਮੌਜੂਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੈਲ ਕੱਢੋ ਲਈ ਸਰੂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਘਰ 'ਚ ਇਸ ਨਸਥੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੰਨ 'ਚ ਮੈਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਰਸ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕੰਨ 'ਚ ਮੈਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਰਸ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਟ 'ਚ ਗੈਸ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਈਡ੍ਰੈਕਲੈਕਿਕ ਐਸਿਡ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ

ਕੇਲਾ

ਗਾਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਕੇਲਾ ਖਾਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਲਾ ਮੈਗਨੋਸੀਅਮ ਨਾਲ ਭਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਲੱਡ ਲੈਵਲ ਇਕ ਦਮ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਲਈ

ਖੱਟੇ ਫਲ

ਫਲ ਨੂੰ ਕਈ ਵੀ ਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਤੇ ਫਾਇਬਰ ਨਾਲ ਭਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਲੱਡ ਵਰਗ ਅਮਰਦ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਖਾਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਕੱਚੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

ਫਿਟਨੈਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੱਚੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਾਲਦ ਖਾਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲਈ ਰਾਮਬਾਣ ਹੈ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ

ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ, ਆਇਰਨ, ਫਾਸਡੋਰਸ, ਕੈਰੋਟਿਨ, ਬਾਈਮਨ ਵਰਗੇ ਪੋਸਟਿਕ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾਈਪਰਾਈਨ ਤੱਤ ਕੋਜਨ ਪਚਾਉਣ 'ਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ 'ਚ ਸੈਰੋਟੋਨਿਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੜ ਵਧੀਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਸਿਡ ਦਾ ਰਸਾਅ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਵਧੀਆ ਰਹੇ। ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਤੱਤ ਕੈਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਅ 'ਚ ਵੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੇਗੀ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ

ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸਰ ਵਧਣ 'ਤੇ 1 ਗਿਲਾਸ ਪ

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 366-6130**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

